

SZÉKELY LAJOS:

A „villámháború”

KULISSZAI MÖGÖTT

III. A Duce beavatkozik

Badoglio, Mussolini egykori vezérkari főnöke a háborúról írt könyvében *Olaszország hadbalépésének néhány kulisszatitkáról* is beszámol. 1940 május végén, amikor Franciaország összeomlása már várható volt, Mussolini hirtelen magához hívatta őt és Balbo marsallt, Líbia kormányzóját. A fasiszta vezérén látszott, hogy fontos közölnivalója van.

— Iróasztala mögött állott — számol be Badoglio —, kezét csipőre tette, komornak, majdnem ünneplésnek tűnt. Nem beszélt, csupán szótlanul ránk függesztette átható tekintetét. Vajon mit fog mondani? ... Végre rászanta magát, hogy megszólaljon:

— Közölni óhajtom önökkel, tegnap üzenetet küldtem Hitlernek, hogy nem szándékozom tétlenül, zsebredugott kézzel várakozni, és június 5-e után kész vagyok hadat üzenni Angliának.

Badoglio a továbbiakban elbeszéli, hogy megdöbbenett őket ez a hír, mert tisztában voltak Olaszország gyengeségével és az olasz hadsereg felkészületlenségével. Ő — állítása szerint — rendkívül udvarias formában, de ki is fejtette ellenvetését: mindössze 20 hadosztály szerelhető fel, de az sem teljesen; nincsenek tankjaik; a légierők fejlesztésében elmaradtak; még elegendő ing sincs a hadsereg számára; a gyarmatok mindenben hiányt szenvednek; az egész olasz kereskedelmi flotta kint hajózik a nyílt tengeren. Ha hinni lehet Badoglio beszámolójának, még azt is kijelentette, hogy kész öngyilkosság ilyen körülmények között beavatkozni a háborúba.

Mussolini perceikig hallgatott, azután tökéletes nyugalommal válaszolt:

— Biztosíthatom önöket, hogy a háború szeptemberre befejeződik, és csupán néhány ezer halottra van szükségem, hogy a békekötésnél mint hadviselő jelen lehessék.

Június 10-én Olaszország valóban háttámadta a végnapjait élő Franciaországot, és ezzel belépett a háborúba. A fasiszta diktatúra idején egy 40 milliós nemzet sorsa ilyen döntésektől függött.

Augusztusban Hitler elrendelte Anglia kíméletlen légi bombázását. A hitlerista hadsereg nagyarányú inváziós készülétekbe kezdett a *La Manche* csatorna partvi-

dékén. Miközben Angliában ezrével haltak meg a polgári lakosok a légitámadások következtében, Németországban a könnyű győzelmek valósággal megmámorosították az emberek legnagyobb részét.

»Büszkék voltunk arra, hogy németek vagyunk — írja Else Wendell, — Hevesen vártuk az Anglia elleni inváziót. Akadt, akit meglepett, hogy ez nem következett be mindjárt a brit hadsereg dükkircheni vereségekor. De én nem kételkedtem. Megtanultam a leckémet, hogy én nem tudom teljesen megítélni a politikai vagy katonai helyzetet. Ezeket a dolgokat Hitlerre hagytuk, és bízunk ítéletképeségében... A sajtó is naponként biztosított bennünket arról, hogy nincs messze az idő, amikor Angliában partra szállunk.

A beharangozott nagy partraszállási hadművelet azonban elmaradtak. Világosra találgatták, hogy vajon mi lehet ennek az oka. Hivatkoztak a nagy légi csaták veszteségeire, az angol flotta jelenlétére, de a valóságos okot ekkor még csak Hitler és legbizalmasabb környezete tudta.

»A német fegyveres erőnek — adta ki titkos parancsát Hitler 1940. december 18-án — elő kell készíteni a Szovjetunió szétzúzását egy gyors hadjáratban, mielőtt a háború Anglia ellen befejeződik. (Barbarossa-terv.)

Újvíri üzenetében kijelentette: »Készen állunk!... Az 1941-es év történelmünk legnagyobb győzelmét hozza.

Egy hónappal később bizalmasainak a következőket mondtatta: »Ha majd a Barbarossa-terv elkezdődik, a világ visszafajtja lélegzetét, és nem jut szóhoz.

Schulenburg gróf, Németország moszkvai követe a következőket jelentette Berlinnek 1941. június 7-én: »Valamennyi megfigyelés azt mutatja, hogy Sztálin és Molotov, akik egyedül felelősek a külpolitikáért Oroszország előtt, mindent elkövetnek, hogy a konfliktust Németországgal elkerüljék.

A Szovjetunió népe és kormánya nem készült háborúra. Minden erőfeszítése arra irányult, hogy kívül maradjon a véres konfliktuson. A rövid szünetet, amelyet a németekkel kötött meg nem támadási szerződése biztosított számára, igyekezett felhasználni határainak megerősítésére, fi-

gyelme azonban elsősorban a békés építő munkára irányult.

1941 áprilisában a hitlerista hadak Jugoszláviát és Görögországot rohanták le. Miközben Hitler a világ figyelmét elterelte valódi szándékairól, titokban 190 hadosztályt vonultatott fel a Szovjetunió nyugati határai-
ra a Jeges-tengertől a Fekete-tengerig.

1941. június 21-én este vészterhes, fojtogató csöndült a német-szovjet határon.

»Az orosz őrszemek teljesen nyugodtan viselkedtek — írja Blumentritt tábornok, aki ekkor a 4. német hadsereg vezérkari főnöke volt. — Kéссel éjjel után, midőn támadásra kész hadosztályaink, valamint a második lépcső egész tüzérsége már beirányozta célpontjait, a Berlin—Moszkva nemzetközi gyors minden zavar nélkül haladt át Breszt-Litovszkon.

(Következik: KARÁCSONYI AJÁNDÉK.)

Német orvosprofesszor látogatása a szegedi röntgenklinikán

A napokban Budapesten megtartott I. magyar radiológus kongresszus a tudomány nemzetközi együttműködése jegyében zajlott le. A háromnapos kongresszusnak többek között 120 külföldi előadója volt, s a tudományág meghívott neves külföldi tudósai közül mintegy 400-an vettek részt a kongresszuson. A külföldi vendégek zöme a Szovjetunióból és a baráti népi demokratikus országokból érkezett, de voltak a kongresszusnak neves vendégei Nyugat-Németországból, Olaszországból és a többi nyugati államokból is. A kongresszuson részt vettek és beszámoltak munkájukról a Szegedi Orvostudományi Egyetem 2 éve működő

Havonta 250 liter konzervált vért biztosít a város gyógyító intézményei számára a szegedi vérkonzerváló állomás. Emberek százainak életét menti meg ez a minden hónapban összegyűlt kétszázötven liter vér. Friss színt, az élet színetét viszi el újra a halottá sárgult vértelen arcokra, munkára serkenti újra a szívet, a tüdőt — életerőt kölcsönöz az erejét veszített, pusztulás felé tántorodó beteg szervezetnek.

Az I. számú Sebészeti Klinika magasszűrésű szűrésű talán 30-an is várakoznak a fehér ajtó előtt. Idősebbek és fiatalok, férfiak és nők vegyesen.

Ma véradó nap van. A hét három napján, hétfőn, szerdán és pénteken reggel 8 óratól várja az állomás külső munkatársait, a véradókat, akiknek a száma napról napra tovább növekszik, hiszen itt a folyosón is a 30 közül 10-en először vannak itt: fölvetelre jelentkeznek.

röntgenklinikájának orvosai is. A beszámoló nagy érdeklődést váltott ki a kongresszuson résztvevő tudósok körében, s ennek az érdeklődésnek eredményeképp látogatott tegnap az Egészségügyi Minisztérium egyik munkatársának kíséretében Szegedre dr. Eberhardt Schumann német orvosprofesszor, az Erfurti Orvostudományi Akadémia radiológiai intézetének vezetője. A neves német tudós megtekintette a szegedi röntgenklinikát, a hasznos eszmecserét folytatott annak vezetőjével, dr. Szenes Tibor professzorral, Schumann professzor nagy tetszéssel nyilatkozott a szegedi klinika fejlődéséről és szervezetszerűségről.

Hogyan kaphatnak raktárakat a termelőszövetkezetek?

A termelőszövetkezetek végleges vagy ideiglenes jelleggel az állami vállalatok — a tsz területén vagy annak közvetlen közelében levő — raktárakat igényelhetik.

A raktárigényt a járási (városi) igazgatási osztályhoz kell bejelenteni. Terményforgalmi raktárak esetében a megyék terményforgalmi vállalatához lehet fordulni. Ha a raktár használatja összesen 500 négyzetméteren aluli raktártérrel rendelkezik, az átadás kérdésében — első fokon — a járási (városi) igazgatási osztály dönt. Ennek határozatát az egyet nem értő fél a megyei igazgatási osztályhoz fellebbezheti.

Ha a raktár kapacitása az 500 négyzetmétert meghaladja, az átadás iránti határozatot a felügyeletet ellátó minisztérium (a terményforgalmi vállalatok esetében az Elemezésszügyi Minisztérium) hozza meg. Az utóbbi döntéssel szemben az Árutárolási Hivatalhoz (Bp. V., Tolbuhin krt. 2.) lehet fordulni, mely a kérdésben — helyszíni felülvizsgálat és az érdekeltektől minisztériumok meghallgatása után — dönt.

A tsz-nek a végleges jelleggel megkapott raktár forgalmi értékét meg kell téríteni. Erre a célra hitelt igényelhetnek.

Az ideiglenes jelleggel bérbe vett raktárakért a megállapított bért kell fizetni. A mezőgazdasági termények elhelyezésére — nemcsak raktár (magtér), hanem

Életmentők között

Látogatás a szegedi vérkonzerváló állomáson

Kétszázötven liter megmentett élet... A négy szóban emberek életéért való küzdelmek komolysága zeng és azok dicsérete, akik részt vállaltak ebből a küzdelemből. Emberek dicsérete, akik ereiből cseppenként egybegyűlik ez a 250 liter, hogy aztán a gyógyulás csodálatos elixirjeként a halálból visszatérők ereibe ömljön át. Jelenleg 2 ezer 500 ilyen »külső munkatársa«, állandó véradója van a szegedi vérkonzerváló állomásnak...

Véradónapon

— Az itt jelentkezők — mondja dr. Gál György adjunktus, az állomás vezetője — nem biztos, hogy véradók lesznek valamennyien. Előbb igen alapos orvosi vizsgálaton kell átesniük, s csak ha a belgyógyászati, laboratóriumi és röntgen-szűrővizsgálatok eredménye egyaránt negatív, akkor veszzük fel őket az állomás véradói közé.

Az állomás vizsgálóorvosa, dr. Lasanc Valéria belgyógyász-szakorvos. Munka közben nyitottunk rá, éppen egy véradójelölttel foglalkozott. Rokonszenves, halk beszédű, fiatal nő. Aggódás és szeretet csendül ki a szavaiból, ahogy elmagyarázza véradásra alkalmasnak talált páciensének a betartandó egészségügyi rendszabályokat, amelyek a véradó egészségét hivatottak megvédeni.

S egy ajtóval odább, a következő helyiségben már azok várakoznak, akik ma véradásra jelentek meg ita Sebészeti Klinikán.

Az „újoncok”

A tapasztalt, próbált véradók nyugodtan várakoznak, csak azok izgulnak egy kicsit, akik most esnek át a tűzpróbán, akik most adnak először vért. Mint Fenyvesi Attila, a Radnóti Gimnázium érettségizett tanulója, aki úgyszólván az érettségi-ről jött el ide. S hogy miért szánta el magát arra, hogy véradó legyen?

— Édesanyám — világosít föl bennünket — állandó véradó, s rendszeresen ad vért. Az ő példája indított elsősorban arra, hogy én is jelentkezsem véradónak. Tudom, hogy egyetlen cseppje sem vész kárba az itt elfolyó vének, hogy a palackokba került vérral betegek százainak életét menti meg az orvostudomány. Magam is szerettem volna régebben orvos lenni, de hát a tanulás nem ment olyan jól. Így most szakmát tanulok majd. Nagyon tetszik az elektroműszerész-szakma, ezt akarom kitanulni a Vegyipari Kíszen-ben. Persze, jólesik az is, hogy kapok pénzt a leadott vértért, de nemcsak a pénz miatt jöttem el ide, s nem is csak pénzért akarok vért adni, hanem ingyen is. Emberségből...

Először adott vért Ferenci Imre kőműves is, aki a Csongrád Megyei Állami Építőipari Vállalatnál dol-

gozik. Ő már túl van a véradón.

— Izgultam egy kicsit — mondja —, bár a nővérem, aki sokszor adott már vért, elmondta, hogy nem fog fájni egy csöppet sem. Tényleg nem fájt, hiszen előzőleg érzéstelenítő injekciót adnak.

Az egyik legrégebbi véradó

Üvegfalú, megfelelően sterilizált fülkében folyik a vérével. Kis 3—4 deciliteres üvegpalackokba csordul a vér. A palackokat citromsavas oldattal vegyül, amely megakadályozza a vér alvadását, s a kis palackokat aztán hűtőszekrényekben 4 fokos hőmérsékleten hűtve tárolják. A + 4 Celsius fokot tárolt vér 3 hétig felhasználható, s teljesen egyenértékű a friss vérral. Idős, ősz hajú néni kerül sorra. Ő nyújtja be most jobb karját a vérévételi fülke ablaknyílásán. Kovács Ferencné az egyik legrégebbi véradója az állomásnak. 1952 decemberében adott először vért, s éppen most készíti föl ötvenedszer a fehér asztalra.

— Az Alföldi Üzemelési Vállalatnál dolgozik, ott a Vöröskereszt-alapszervezet titkára is. Többször kapott már oklevelet, s megkapta a »Kiváló véradó« jelvényt. Két lánya közül az egyik követte is a példáját, szintén állandóan ad vért. S Kovács Ferencné, épp úgy, mint másokat is, nem csupán a pénz, a nyereszkeskedési vágy vezeti a véradásban. Évente egyszer ingyen ad vért az állomásnak.

— Két ízben is kaptam már levelet — meséli — olyanoktól, akiket az én véremmel mentettek meg az orvosok. Jó érzés volt olvasni ezeket a halás, kedves sorokat. Anyámtól, aki végül is agyvérzésben halt meg, a betegsége miatt minden 6 hónapban 1 liter vért vettek az orvosok. Akkoriban azonban az a vér kárbaveszett. Most az én nevedévenként leadott 3—4 deci véremmel gyógyítanak, életet mentenek meg. Jó ezt tudni itt is, amikor feksznék ezen a fehér asztalon.

Önzetlenül is

S egyre többen vannak olyanok, akik úgy vélekednek a véradásról, mint Kovács néni. Szeged mégis alaposan elmaradt más városok mögött az ingyenes véradásban, de megvan a lehetősége annak, hogy helyrehozza ezt a hibát. Huszonöt olyan véradója van jelenleg az állomásnak, aki adott már ingyen teljes vérmennyiséget, s 85-en vannak azok, akik 1 deci vért adnak ingyen a leadott 3 deciből. Ezek között is külön meg kell említeni Kiss Gyula asztalos, aki 3-szor adott ingyen vért, Farkas Gyuláné segédmunkás, Benyó Lászlóné kendergyári dolgozó és Novotni János, az Egyetemi Fűvészért főkéntes 2—2 alkalommal adott vért ellenszolgáltatás nélkül. A szegedi vérkonzerváló állomás valamennyi dolgozója egyébként egyben véradó is.

Emberbaráti kötelesség

A szegedi vérkonzerváló állomás 1 millió 500 ezer forintos évi költséggel dolgozik. Ennek az összegnek országnézetét a véradók fizetik ki. Látható, hogy államunk megfelelően gondoskodik arról is, hogy kellő ellenszolgáltatást kapjanak a véradók. Ennek az összegnek a növekedése azonban természetesen nem követheti a véradók számának gyors növekedését. Eppen ezért, mert továbbra is szükség van újabb véradókra, meg kell hogy értsék a szegedi vérkonzerváló állomás »külső munkatársai« is: a véradás mindekelőtt emberbaráti feladat és kötelesség!

P. L.

Rajtavesztettek a röszei orvhalászok

A Mihálytelek és Rösze között elterülő tiszai holtágak vizét évek óta Kossuth Halászati Termelőszövetkezet kezeli, illetve telepíti be nemes hallal. Összel aztán a megnövekedett pontyokból több mázsa kerül a szegedi halcsarnokba, illetve a fogvasztók asztalára. Eppen ezért ezeken a vizeken, az úgynevezett »Sárgás« és »Lisztes« részeken tilos a horgászat és a halászat.

Ennek ellenére Rösze közegéből nem egy orvhalászt értek tetten az idén is, a halórok — Török Mihály és Varga István —, akik nap mint nap járják a vízpartokat, vagy csónakból figyelik a nádasok mozgását. A fűzsek és nádasok természetellenes mozgása nemegyszer hívta fel a figyelmüket az orvhalászokra, akiket lelepleztek, amint halásztak. Előfordult, hogy éjszaka leplezték meg az orvhalászokat,

akik a sötétség leple alatt ügyeskedtek ki a halakat a vízből. Volt, akire napokig letek egy-egy fa tetejéről, s messzelátóval kísérték már messziről, amint a vízpartra tartott emelőlálójával.

Török Mihály és Varga István eredményes munkálkodásával több orvhalászt megbüntettek most a tiszai holtágak halainak dezsmálásáért. Sánta Ferenc, Rösze, Szegedi út 9 és Kéri Márton, Rösze, Dózsa utca 79. szám alatti lakost 200—200 forint, Sánta János ugyan csak Rösze, Felszabadulás utca 22. szám alatti lakost pedig 150 forint büntették. Amennyiben 15 napon belül ezen összeget nem fizetik be, akkor 20, illetve 15 napi elzárásra változtatják át büntetésüket. Acs Sánta János, Rösze, Dimitrov utca 2. szám alatti lakos ellen pedig újabban indult eljárás, mert emelőlálózott a holt-Tiszán.

Ázsiai pásztormadarak költenek a Tisza partján

Hazánkban ritkán megjelölő, érdekes madarakat figyeltek meg az ornitológusok a Tisza mártély-köztvélyi szakaszán. Ázsiai pásztormadarak, vagy más néven rózsaszín seregélyek népes csapatát ültött itt tanyát. Ezeknek a seregélyek családjába tartozó és a mi seregélyeinkhez hasonló nagy-szerű, rendkívül szép szárnyasoknak a turkesztáni alföld és a kisázsiai puszták a hazájuk. Tollazatuk színe vonja elsősorban magukra a figyelmet. Tetszetős rózsaszín a tolluk, kevés fekete színrel, s fejüket apró bóbbita is ékesíti.

A sáskaevő és egyéb rovarpusztító, nagyon hasznos

madarak csak hat-nyolc évenként szoktak hazánkban — a Hortobágy vidékén és az alföldi szikeseken — megjelenni. Most a Tisza-parton kedvező helyet találtak maguknak, mert még költésre is berendezkedtek. A töltés melletti farönkök között telepedtek meg, s itt építettek maguknak egyszerű fészkeket. Az ázsiai pásztormadarak általában nem időznek egy helyen sokat, hanem táplálék után kutatva vándorolnak egyik helyről a másikra. Így vetődtek el hazánkba is. A fészkelő párok azonban csak akkor mennek tovább, ha felnevelték fiókáikat s az egész család utarakelhet.